

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ

Johtava asiantuntija Maria Hauptmann

MUISTIO

21.12.2023

LIITE 1**EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI TUTKIMUS-, KEHITTÄMIS- JA INNOVAATIOTOIMINNAN RAHOITUKSESTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN MUUTTAMISESTA****Pääasiallinen sisältö**

Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoituksesta annettuun valtioneuvoston asetukseen esitetään muutoksia komission yleiseen ryhmäpoikkeusasetukseen tehtyjen muutosten vuoksi. Asetuksen muutoksilla otettaisiin käyttöön uusia yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mahdollistamia tukimuotoja. Lisäksi asetuksessa muun muassa korotettaisiin eräiden tukien enimmäismääriä sekä enimmäistuki-intensiteettejä yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen muutosten mukaisesti. Asetukseen tehtäisiin myös eräitä muita muutoksia, jotka ovat osoittautuneet tarpeelliseksi asetuksen voimassaolon aikana. Asetuksen muutokset tulisivat voimaan 29 joulukuuta 2023, mutta asetusta sovellettaisiin kuitenkin 1 tammikuuta 2024 alkaen. Asetus olisi voimassa 31 joulukuuta 2026 asti.

1 Asian tausta

Komission asetusta (EU) N:o 651/2014 tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti (*yleinen ryhmäpoikkeusasetus*) muutettiin 23.6.2023 komission asetuksella (EU) 2023/1315. Asetuksen muutokset tulivat voimaan 1.7.2023. Asetuksen muutosten voimaantulon jälkeen alkoi kuuden kuukauden mukauttamisaika kansallisille tukiohjelmille. Asetuksen muutokset ovat osa Euroopan komission 1.2.2023 antaman vihreän kehityksen teollisuussuunnitelman (COM(2023) 62 final) toimenpiteitä. Muutosten tavoitteina on yksinkertaistaa ja nopeuttaa julkisen tuen myöntämistä EU:n vihreään ja digitaaliseen siirtymään. Muutokset luovat myös tarvittavan perustan Venäjän Ukrainaa vastaan käymän sodan taloudellisiin vaikutuksiin puuttumiseksi ja edistävät osaltaan Euroopan talouden elpymistä, johon myös koronaviruspandemia ja energian korkeat hinnat ovat vaikuttaneet.

Komissio antoi tiedonannon puitteista tutkimus- ja kehitystyöhön sekä innovaatiotoimintaan myönnettävälle valtioneuvoston päätökselle (2022/C 414/01). Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen muutosten tarkoituksena on myös saattaa asetus vastaamaan päivitettyjä valtioneuvoston päätöksiä.

Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen muutosten vuoksi valtioneuvoston asetukseen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoituksesta esitetään muutoksia.

2 Nykytila ja keskeiset ehdotukset

Business Finland -kokonaisuus koostuu Innovaatorahoituskeskus Business Finlandista (jäljempänä *rahoituskeskus*) ja Business Finland Oy:stä. Innovaatorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain (1146/2017) 1 §:n 3 momentin mukaan rahoituskeskus ja yhtiö muodostavat toiminnallisen kokonaisuuden ja niitä johdetaan yhteisellä strategialla. Nykytilassa rahoituskeskus myöntää tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa (TKI-toiminta) koskevaa rahoitusta perustuen yleiseen ryhmäpoikkeusasetukseen. Rahoituskeskuksen tuen myöntämisestä yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisesti säädetään tutkimus-, kehittämis- ja

innovaatiotoiminnan rahoituksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1444/2014, *TKI-asetus*). Asetus on annettu valtionavustuslain (688/2001) 8 §:n ja valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 7 c §:n nojalla, ja nyt esitettävä asetus annettaisiin kyseisten lakien nojalla. TKI-asetuksessa säädetään myös de minimis -ehtoisen rahoituksen myöntämisestä, jota rahoituskeskuksen ohella myös Business Finland Oy voi myöntää.

Eräitä keskeisiä säädöksiä Business Finlandin rahoituksen myöntämisestä ovat yleinen ryhmäpoikkeusasetus, komission asetus (EU) N:o 1407/2013 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkitykselliseen tukeen (de minimis -asetus), valtionavustuslaki, laki Innovaatorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä, laki valtion lainanannosta sekä valtioneuvoston asetus ja valtioneuvoston asetus (449/1988) sekä Business Finlandin rahoitusta koskevat valtioneuvoston asetukset. Business Finland on vahvistanut rahoituskriteerit rahoituspalveluille, jotka täydentävät voimassa olevaa rahoitusta koskevaa lainsäädäntöä.

TKI-asetusta ehdotettaisiin muutettavan vastaamaan niitä yleiseen ryhmäpoikkeusasetukseen tehtyjä muutoksia, jotka tehtiin komission asetuksella (EU) 2023/1315. Asetuksen määritelmiin tehtäisiin muutoksia ryhmäpoikkeusasetukseen tehtyjen määritelmien muutosten mukaisesti. Määritelmien muutoksilla muun muassa täsmennettäisiin, että tukea on mahdollista kohdentaa digitaalisten tuotteiden, prosessien ja palveluiden kehittämiseen tietyissä tuettavissa hankkeissa. Asetuksessa muutettaisiin myös nuoren innovatiivisen yrityksen ja nuoren yrityksen määritelmiä, mikä laajentaisi mahdollisuuksia myöntää käynnistystukea yrityksille.

TKI-asetuksen muutosten myötä otettaisiin käyttöön uusia yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen sallimia tukimuotoja, joita ovat käynnistystuen myöntäminen henkisen omaisuuden siirtona tai siihen liittyvien käyttöoikeuksien myöntämisenä, rahoitus Euroopan puolustusrahastosta tai Euroopan puolustusteollisesta kehittämisohjelmasta tuettujen hankkeiden yhteisrahoitukseen sekä rahoitus testaus- ja kokeiluinfrastruktuurien rakentamiseen ja parantamiseen. Lisäksi asetuksen muutoksilla muutettaisiin tukien enimmäismääriä sekä mahdollistettaisiin tuki-intensiteettien korotuksia. Asetuksessa muutettaisiin myös säännöstä tuen myöntämisestä innovaatioklustereille muun muassa siten, että säännöksessä eriytettäisiin tuen myöntäminen klusterin omistajalle ja klusterin ylläpitäjälle.

Lisäksi TKI-asetukseen tehtäisiin eräitä muita täsmennyksiä, jotka ovat osoittautuneet tarpeelliseksi asetuksen voimassaolon aikana. Asetuksessa täsmennettäisiin rahoituskeskuksen toimivaltaa myöntää rahoitusta IPCEI-hankkeiden ensimmäisen teollisen hyödyntämisen (*first industrial deployment, FID*) vaiheessa sekä rahoituksen myöntämistä ulkomaiselle yritykselle, jolla ei ole toimipaikkaa tai sivuliikettä Suomessa, eurooppalaisen digitaali-innovaatiokeskittymän (*European Digital Innovation Hub, EDIH*) kautta. Rahoitusta ei voitaisi enää myöntää yrityksille, joista tuli vaikeuksissa olevia 1 tammikuuta 2020 ja 30 kesäkuuta 2021 välisenä aikana. Asetusta muutettaisiin siten, että rahoituskeskus voi myöntää tukea hankkeisiin, jotka hyödyttävät kestävästä kehityksestä.

TKI-asetuksen nojalla myönnettyyn rahoitukseen käytetään valtion talousarvion momentin 32.20.40 (tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen) ja momentin 32.20.83 (lainat tutkimus- ja innovaatiotoimintaan) mukaista määrärahaa.

3 Pääasialliset vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset

Asetuksen muutoksilla on vaikutusta yritysten väliseen kilpailuun markkinoilla, koska muutokset laajentavat eräiden yritysten mahdollisuuksia tukien saamiseen tai mahdollistavat yritysten saamien tukien korottamisen. Uusia tukimuotoja ovat muun muassa käynnistystuen myöntäminen henkisen omaisuuden siirtona sekä rahoitus testaus- ja kokeiluinfrastruktuureille. Näissä tapauksissa kyse on kuitenkin tunnistetun markkinapuutteen paikkaamisesta. Innovatiivisten nuorten yritysten ja pk-yritysten on vaikeaa, ja pelkällä markkinarahoituksella usein liian kallista, päästä hyödyntämään julkisen tutkimuksen tuloksia ja teknologian testauspalveluja. Käynnistystuen sekä innovaatiotoiminnan neuvontapalveluihin ja innovaatiotoimintaa tukeviin palveluihin myönnettävien tukien enimmäismäärien korotusten vaikutukset yritysten väliseen kilpailuun voidaan katsoa vähäisiksi, koska kyse on käytännössä tukia koskevista inflaatiokorotuksista. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan sekä tutkimusinfrastruktuureja koskevien enimmäistuki-intensiteettien noston taustalla on pyrkimys lisätä eurooppalaista yhteistyötä ja siten osaltaan vahvistaa EU:n strategista autonomiaa.

Asetuksen muutoksilla pyritään myös varmistamaan, että Suomi on tasavertaisessa asemassa muihin eurooppalaisiin maihin nähden, joissa yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisia tukimuotoja on otettu käyttöön. Ilman uusien tukimuotojen käyttöönottoa riskinä olisi se, että suomalaiset yritykset jäisivät eurooppalaisia kilpailijoitaan heikompaan asemaan. Esimerkiksi asetuksessa esitetty uusi tukimuoto eurooppalaisen puolustusteollisuuden hankkeita koskevasta yhteisrahoituksesta edistäisi suomalaisen puolustusteollisuuden elinvoimaisuutta ja suomalaisten kilpailijoiden toimintaedellytyksiä suhteessa muihin eurooppalaisiin toimijoihin.

Business Finlandin asiakastyössä on tunnistettu yrityksillä olevan haasteita immateriaalioikeuksien ostamisessa. Asetuksen muutoksella mahdollistetaan käynnistystuen myöntäminen henkisen omaisuuden siirtona tai siihen liittyvien käyttöoikeuksien myöntämisenä tutkimus- ja tiedonlevittämisorganisaatioilta, jolloin asetuksen muutoksella olisi mahdollista vastata havaittuihin yritysten haasteisiin. Business Finlandin arvion mukaan erityisesti nuorten deep tech -yritysten odotetaan hyötyvän henkisen omaisuuden siirron tukemisesta. Asetuksen toimeenpanossa tulisi kuitenkin seurata kyseisen tukimuodon toimivuutta ja mahdollisia kilpailua vääristäviä vaikutuksia sekä vaikutuksia yritysten ja tutkimusorganisaatioiden neuvotteludynamiikkaan.

Asetuksen muutoksista ja uusien tukimuotojen käyttöönotosta aiheutuisi kustannuksia henkilöstöresurssien vahvistamisesta ja tietojärjestelmien muutoksista Business Finlandissa. Lisäksi Business Finlandille aiheutuisi kustannuksia uusiin tukimahdollisuuksiin liittyvän neuvontamateriaalin tuottamisesta ja tilaisuuksien järjestämisestä.

Asetuksen muutoksilla ei ole vaikutusta valtion talousarvion mukaiseen määrärahaan.

Vaikutukset viranomaisiin

Asetuksen muutoksilla otettaisiin kansallisesti käyttöön uusia tukimuotoja sekä laajennettaisiin toimijoiden mahdollisuuksia saada tukea toimintaansa varten. Muutokset laajentavat Business Finlandin tarjoamien rahoitusmuotojen valikoimaa sekä mahdollistavat tiettyjen tukimäärien ja tuki-intensiteettien korottamisen. Muutokset edistävät osaltaan Business Finlandin tavoitteita lisätä kansainvälisten yhteishankkeiden määrää.

Asetuksen muutosten arvioidaan kasvattavan Business Finlandin työmäärää alkuvaiheessa uusien ja muutettavien rahoituspalveluiden valmistelussa ja käyttöönotossa sekä asiakkaiden neuvonnassa ja tiedottamisessa muutoksista. Business Finlandin henkilöstön perehdyttäminen ja oppimisprosessi vaativat myös resursseja. Edellä mainituissa seikoissa olisi kyse väliaikaisista vaikutuksista. Pysyvämpi vaikutus on uusien ja uudistuvien rahoituspalveluiden (käynnistystuki henkisen omaisuuden siirtona, rahoitus testaus- ja kokeiluinfrastruktuureille, yhteisrahoitus eurooppalaisen puolustusteollisuuden hankkeisiin) vaatimalla henkilöstön erikoistumisella esimerkiksi tuotepäälliköiksi.

Asetuksessa otettaisiin käyttöön uusi tukimuoto koskien eurooppalaisen puolustusteollisuuden hankkeiden yhteisrahoitusta. Uudessa tukimuodossa olisi kyse tutkimus- ja kehittämistoiminnan tukemisesta, joka kuuluu jo nykyisin Business Finlandin keskeisiin tehtäviin. Business Finlandilla on jo nykytilassa hyvät valmiudet uutta tukimuotoa hyödyntävien yritysten aktivointiin. Uuden tukimuodon käyttöönotto vaatii Business Finlandin henkilöstön puolustusteollisuuden toimialatuntemuksen vahvistamista. Tukimuodon käyttöönotosta aiheutuu mahdollisesti muutostarpeita Business Finlandin turvallisuuskäytäntöihin koskien esimerkiksi tietoturva.

4 Valmistelu ja lausuntopalaute

4.1. Valmistelusta yleisesti

Asetuksen muutokset on valmisteltu virkatyönä työ- ja elinkeinoministeriössä yhteistyössä Innovaatorahoituskeskus Business Finlandin kanssa.

Asetusluonnoksesta pyydettiin lausuntoja ajalla 12.9.-9.10.2023. Ruotsinkielinen lausuntomateriaali julkaistiin verkossa 22.9.2023, minkä vuoksi ruotsinkielisten lausuntojen määräaika oli 19.10.2023. Lausunnot pyydettiin seuraavilta nimetyiltä tahoilta: Innovaatorahoituskeskus Business Finland, opetus- ja kulttuuriministeriö, valtiovarainministeriö, puolustusministeriö, oikeusministeriö, Elinkeinoelämän keskusliitto (EK), Suomen yrittäjät, Teknologiateollisuus, Kemianteollisuus ry. Lisäksi lausuntopyyntö julkaistiin lausuntopalvelu.fi -sivulla, jossa kenen tahansa oli mahdollista antaa lausunto. Työ- ja elinkeinoministeriölle annettiin yhteensä 13 lausuntoa asetuksen muutoksista määräaikaan mennessä. Saadut lausunnot ja lausuntoyhteenveto on julkaistu säädöshankkeen verkkosivulla: <https://tem.fi/hanke?tunnus=TEM082:00/2023>

Ehdotettu asetus on tarkistettu oikeusministeriön laintarkastuksessa. Business Finlandin tukiohjelmien muutoksista ja uusista käyttöönotettavista tukimuodoista on saatu yritystukineuvottelukunnan lausunto.

4.2. Lausuntojen pääkohdat

Lausuntojen pääkohdat ja lausuntojen perusteella tehtyjä muutoksia ehdotettavaan valtioneuvoston asetukseen on kuvattu yksityiskohtaisemmin lausuntoyhteenvedossa.

Lausunnoissa yleisesti kannatettiin valtioneuvoston asetukseen esitettäviä muutoksia ja asetuksen päivittämistä vastaamaan yleiseen ryhmäpoikkeusasetukseen tehtyjä muutoksia, jotka tulivat voimaan 1.7.2023. Lausunnoissa nähtiin asetusmuutoksen etuina muun muassa Business Finlandin rahoitusmuotojen monipuolistuminen sekä suomalaisten yritysten kilpailuedellytysten turvaaminen

vastaaaviin eurooppalaisiin kilpailijoihin nähden. Muutamissa lausunnoissa tuotiin esiin, että ehdotettavan TKI-asetuksen voimassaolon aikana kertyneitä kokemuksia tulee hyödyntää pohdittaessa kansallista TKI-politiikkaa ja sen painotuksia osana monivuotisen TKI-ohjelman sisällön laatimista.

Lausuntopalautteessa kannatettiin uusia käyttöönotettavia Business Finlandin tukimuotoja, erityisesti tukea testaus- ja kokeiluinfrastruktuureille sekä yhteisrahoitukseen eurooppalaisen puolustusteollisuuden hankkeisiin. Kuitenkin PIA ry totesi launnossaan, että enimmäistuki-intensiteetti yhteisrahoitukseen eurooppalaisen puolustusteollisuuden hankkeisiin tulisi olla 100 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista ehdotetun 90 prosentin sijaan.

Lausunnoissa tuotiin esiin täsmennystarpeita ehdotettavaan asetukseen ja perustelumuistioon esimerkiksi sen osalta, kuinka enimmäistuki-intensiteetti määritellään yhteisrahoituksessa eurooppalaisen puolustusteollisuuden hankkeisiin ja milloin ehdotetut muutokset kohdistuvat Business Finland -rahoituskeskukseen ja Business Finland Oy:öön, jotka ovat toisistaan erillisiä toimijoita. Osassa launtonjoja kiinnitettiin huomiota siihen, että uudet tukimuodot tulevat kasvattamaan resurssitarvetta Business Finlandissa ja vaatimaan kustannuksia, jotka olisi huomioitava Business Finlandille osoitettavassa rahoituksessa.

Valtiokonttori totesi launnossaan, että alkuperäisen viranomaisen päätökseen perustuvan laina-ajan muuttaminen jälkikäteen lienee syytä sitoa tuensaajan hakemukseen tai vähintään suostumukseen. Yleensä taloudellisesti haastavissa tilanteissa laina-aikaa toivotaan pikemminkin pidennettävän kuin lyhennettävän. Valtiovarainministeriö puolestaan katsoi, että ehdotuksesta jää epäselväksi, miksi laina-ajan lyhentämisestä on tarpeen säätää asetuksella. Launnon mukaan lienee myös mahdollista, että laina-ajan lyhentämisestä tietyissä tilanteissa olisi oma ehtonsa varsinaisissa lainaehdoissa ja näin asia olisi huomioitu jo etukäteen.

Valtiokonttorin launnon mukaan perustelumuistiossa jää epäselväksi, miten EDIH:n kautta kanavoitava rahoitus olisi käytännössä tarkoitus toteuttaa, ja mahdollistaisiko muutos jatkossa lainan myöntämisen suoraan ulkomaiselle toimijalle. Mikäli mahdollistaa, muutoksella on vaikutusta myös Valtiokonttorin tehtäviin. Lainan maksaminen ulkomaiselle toimijalle aiheuttanee jonkin verran käytännön haasteita esimerkiksi pakotetarkastuksiin ja asiakkaan tunnistamiseen ja asiakirjojen allekirjoittamiseen liittyen. Lisäksi valtiovarainministeriö totesi launnossaan, että on syytä ottaa huomioon, että ulkomaalaisten yritysten rahoittaminen aiheuttaa lisätyötä rahanpesun estämiseen liittyvien asiakkaan tuntemista koskevien vaatimusten täyttämisen sekä pakotetarkistusten osalta ja vaikeuttaa todennäköisesti ongelmatapauksissa takaisinperintää. Perintätilanteiden prosessointi voi olla vaikeaa ja kallista. EK:n launnon mukaan asetusluonnoksen perusteella on epäselvää, voivatko EDIH:it toimia valtionapuviranomaisina tai rahoitusta kanavoivina eliminä.

Valtiovarainministeriö totesi launnossaan, että on erikseen harkittava, missä määrin löysempiä tukipuitteita, kuten suurempia tukimääriä ja korkeampia tuki-intensiteettejä, on mielekäästä hyödyntää pitäen mielessä julkisen talouden alijäämäisyys sekä tukijärjestelmien tavoitteet.

Oikeusministeriö kiinnitti launnossaan huomiota siihen, että valtioneuvoston asetuksen määritelmät (2 §) johtuvat pääosin yleisestä ryhmäpoikkeusasetuksesta, eikä EU-asetuksen säännöksiä saisi lähtökohtaisesti toistaa kansallisessa lainsäädännössä. Jos asetuksen säännöksiä joudutaan toistamaan, kansallisesta säädöksestä tulisi käydä selvästi ilmi, että siinä oleva sääntely on peräisin asetukselta, ja siinä tulee nimenomaisesti ilmaista, mitkä säännökset toistetaan. Lisäksi oikeusministeriö huomautti, että nuoren innovatiivisen yrityksen määritelmä vaikuttaisi olevan

mahdollista muodostaa säädösteknisesti yksinkertaisemmin viittaamalla nuoren yrityksen määritelmään.

Palta ry:n mukaan on myös keskeistä, että asetuksen sisältö ja määritelmät vastaavat vuoden 2023 alussa voimaan astunutta tutkimus- ja kehittämistoiminnan yhdistelmävähennystä ja siitä annettua verohallinnon ohjetta.

4.3. Lausuntojen johdosta tehdyt keskeisimmät muutokset

Lausuntopalautteen perusteella ei päädytty nostamaan tukitasoa 100 prosenttiin koskien yhteisrahoitusta eurooppalaisen puolustusteollisuuden hankkeisiin. Asetuksen perustelumuioston 13 a §:n säännöskohtaisissa perusteluissa on kuvattu syyt, miksi 100 prosentin tukitasoa ei ole katsottu tarkoituksenmukaisesti ottaa käyttöön kansallisella tasolla.

Ehdotettua 10 §:n 2 momenttia koskien laina-ajan lyhentämistä päädyttiin muuttamaan siten, että laina-ajan lyhentäminen on sidoksissa rahoituksen saajan hakemukseen. Perustelumuiostioon lisättiin perusteluja sille, miksi laina-ajan lyhentämisestä on tarpeen säätää asetuksessa.

Lausuntopalautteen perusteella perustelumuiostiossa täsmennettiin, etteivät EDIH:it eivät toimi valtionapuviranomaisina. Lisäksi muistiossa täsmennettiin EDIH:n kautta kanavoitavan rahoituksen järjestämistä käytännössä.

Lausuntopalautteen johdosta perustelumuiostioon täsmennettiin, että Business Finland -rahoituskeskus ja Business Finland Oy muodostavat Business Finland -kokonaisuuden. Rahoituskeskuksen ja yhtiön muodostaman toiminnallisen kokonaisuuden vuoksi perustelumuiostiossa ei ole kuitenkaan katsottu tarpeelliseksi eritellä rahoituskeskukseen ja yhtiöön kohdistuvia muutoksia ja vaikutuksia.

Lausuntopalautteen perusteella ei päädytty muuttamaan asetuksen määritelmiä koskevaa säännöstä muun muassa siksi, että selvyiden vuoksi EU-asetuksen määritelmien toistaminen on ollut tarpeen valtioneuvoston asetuksessa. Nyt ehdotettavan valtioneuvoston asetuksen perustelumuiostiossa on kuvattu, mitkä asetuksen määritelmät johtuvat yleisestä ryhmäpoikkeusasetuksesta. Määritelmien muuttaminen vaatisi laajemman rakenteellisen muutoksen valtioneuvoston asetukseen.

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että yhdistelmäverovähennyksen on tarkoitus olla suoriatukia täydentävä instrumentti, minkä vuoksi asetuksen ja yhdistelmäverovähennyksen sisällön ja määritelmien ei ole tarpeen olla täysin samat. Yhdistelmäverovähennys ei ole EU-oikeuden näkökulmasta kiellettyä valtiontukea, minkä vuoksi niitä ei koske samat rajoitukset kuin suoriatuki-toimintaa koskevia valtiontukia. Nuoren innovatiivisen yrityksen määritelmää muutettiin säädösteknisesti yksinkertaisemmaksi siten, että määritelmässä viitataan nuoren yrityksen määritelmään.

4.4. Yritystukineuvottelukunnan käsittely

Työ- ja elinkeinoministeriö pyysi yritystukineuvottelukunnalta lausuntoa siitä, täyttävätkö Business Finlandin tukiohjelmien muutokset ja uudet tukimuodot, joista säädettäisiin ehdotettavalla TKI-asetuksen muutoksella, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107 artiklan 1

kohdan mukaiset valtiontuen kriteerit ja siitä, mitä valtiontukisääntöjen mukaista menettelyä tukitoimenpiteen osalta tulisi noudattaa. Työ- ja elinkeinoministeriö toimitti yritystukineuvottelukunnalle tiedoksi kuvauksen hyvän tuen edellytysten toteutumisesta Business Finlandin tukiohjelmien muutoksista ja uusista tukimuodoista.

Yritystukineuvottelukunta antoi lausuntonsa tukiohjelmista 14.11.2023. Yritystukineuvottelukunnan mukaan tukiohjelmiin tehtävät muutokset ja uudet tukimuodot täyttävät EU:n lainsäädännön mukaiset valtiontuen edellytykset. Yritystukineuvottelukunta totesi, että ryhmäpoikkeusasetuksen soveltaminen edellyttää, että myönnettävä tuki täyttää asetuksen I luvun yleiset edellytykset sekä ne III luvun artiklan mukaiset erityiset edellytykset, joilla määritellään yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukainen sisämarkkinoille soveltuva tuki. Yritystukineuvottelukunnan mukaan ryhmäpoikkeusasetuksen 1 artiklan 4 kohdan c alakohdan vaikeuksissa olevia yrityksiä koskevan poikkeuksen osalta on epäselvää, voidaanko kyseisiä yrityksiä tukea poikkeuksen perusteella, mikäli ne vuoden 2021 jälkeen olisivat olleet elinkelpoisia mutta joutuneet sittemmin uudelleen vaikeuksiin.

Yritystukineuvottelukunta toi esille, että taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain (429/2016) 4 §:n perusteella tukea ei voida myöntää kannattamattomaksi arvioidulle yritykselle. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että tukea ei voi myöntää vaikeuksissa olevalle yritykselle. Koronakriisin hoidossa käytetty erityinen perustelu yritysten siltaamisesta akuutin ja valtion rajoitustoimista johtuneen äkillisen, merkittävän ja poikkeuksellisen maksuvalmiuskriisin yli ei enää toteudu talouden normaaliaikana. Elinkelpoisten yritysten siltaaminen koronakriisin yli oli perusteltua väliaikaisena ja määräaikaisena toimenpiteenä. Akuutti kriisitilanne on tutkimusten mukaan poistunut jo vuonna 2021 talouden palautuessa koronakriisiä edeltävälle tasolle. Yrityksillä on ollut aikaa sopeutua uuteen toimintaympäristöön koronakriisin laannuttua vuosien 2020 ja 2021 jälkeen. Tutkimusten mukaan kriisitukisäännöistä tulisi luopua mahdollisimman nopeasti.

Yritystukineuvottelukunnan lausunnon johdosta valmisteltavasta TKI-asetuksesta päädyttiin poistamaan mahdollisuus myöntää rahoitusta enää 31.12.2023 jälkeen yrityksille, joista tuli vaikeuksissa olevia 1.1.2020 – 30.6.2021 välisenä aikana. Valmistelussa katsottiin, ettei enää ole perusteltua tukea yrityksiiä, joista tuli vaikeuksissa olevia johtuen valtion rajoitustoimista koronapandemian aiheuttaman äkillisen kriisin ja sen taloudellisten vaikutusten johdosta.

Yritystukineuvottelukunta antoi myös lausunnon laivanrakennuksen innovaatioita koskevasta tukiohjelmasta 14.11.2023. Lausunnon mukaan kokeellisen kehittämisen määritelmä ei ole poissulkeva, joten ryhmäpoikkeusasetuksen kieliversioiden poikkeavuus ei sulje pois niitä esimerkkejä, joita ei ole lueteltu suomenkielisen toisinnon avoimessa listauksessa. Lausunnossa todettiin, että asetuksen perustelumuiistiossa voidaan selvyyden vuoksi tarkentaa, ettei suomenkielisen toisinnon sanamuodon käyttäminen valtioneuvoston asetuksessa johda supistavaan tulkintaan. Kyseisen lausunnon perusteella myös tämän asetuksen perustelumuiistiossa täsmennettiin, ettei kokeellisen kehittämisen määritelmän poikkeavuus yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen eri kieliversioissa tulisi johtaa supistavaan tulkintaan sovellettaessa tätä valtioneuvoston asetusta.

5 Säännöskohtaiset perustelut

1 §. Soveltamisala. Pykälän 4 momenttia muutettaisiin siten, että siinä viitattaisiin asetuksen uuteen 3 §:n 3 momenttiin. Kyseinen säännös koskee eurooppalaisen digitaali-innovointikeskittymän (EDIH) kautta kanavoitavaa Business Finlandin rahoitusta yritykselle, joka ei toimi Suomessa.

Kyseisille yrityksille myönnettävä rahoitus voi olla myös vähämerkityksistä tukea (ns. de minimis -tukea) komission asetuksen (EU) N:o 1407/2013 nojalla. 4 momentin viimeisen lauseen rakennetta muutettaisiin.

Pykälän 5 momenttia muutettaisiin siten, että rahoituskeskus voisi myöntää Euroopan yhteistä etua koskeissa tärkeissä hankkeissa (Important Projects of Common European Interest, ns. *IPCEI-hankkeet*) tukea myös ensimmäistä teollista hyödyntämistä koskevaan toimintaan. Edellytyksenä tuen myöntämiselle olisi, että toiminta on jatkoa tutkimus-, kehittämis- ja innovointitoiminnalle ja siihen itseensä sisältyy tärkeä tutkimus-, kehittämis- ja innovointikomponentti, joka muodostaa olennaisen ja välttämättömän osan hankkeen menestyksestä täytäntöönpanoa. Kyseiset edellytykset johtuvat komission tiedonannosta Euroopan yhteistä etua koskevia tärkeitä hankkeita edistävän valtiontuen sisämarkkinoille soveltuvuuden arviointiperusteista (2021/C 528/02). Tutkimus-, kehittämis- ja innovointitoiminnalla on usein läheinen yhteys ensimmäistä teollista hyödyntämistä koskevaan toimintaan. Säännöksen muutoksen on tarkoitus täsmentää rahoituskeskuksen toimivaltaa rahoituksen myöntämisessä ensimmäistä teollista hyödyntämistä koskevaan toimintaan. Pykälän 5 momentin viimeisen lauseen rakennetta muutettaisiin.

2 §. Määritelmät. Pykälässä säädettyjä määritelmiä muutettaisiin vastaamaan yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan tehtyjä muutoksia.

Teollisen tutkimuksen (3 kohta) ja *kokeellisen kehittämisen* (4 kohta) määritelmiä täsmennettäisiin siten, että tukea olisi mahdollista kohdistaa erityisesti digitalisten tuotteiden, prosessien ja palveluiden parantamiseen. Suomenkielisen yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen kieliversion kokeellisen kehittämisen määritelmässä (2 artikla 86 alakohta) ei ole huomioitu ”edge technologies”-termiä. Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen kieliversioiden poikkeavuus ei sulje pois niitä esimerkkejä, joita ei ole lueteltu suomenkielisen toisinnon avoimessa listauksessa. Suomenkielisen yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen kieliversion sanamuodon käyttäminen kokeellisen kehittämisen osalta valtioneuvoston asetuksessa ei johda säännöksen supistavaan tulkintaan.

Pykälän 9 kohdan mukaista *nuoren innovatiivisen yrityksen* määritelmää muutettaisiin siten, että siinä viitataan jäljempänä 9 a kohdassa tarkoitettuna nuoren yrityksen määritelmään. Nuoren innovatiivisen yrityksen tulisi siten täyttää myös nuoren yrityksen kriteerit.

Säännökseen lisättäisiin uusi a-c alakohta. Edellä mainitun nuoren yrityksen kriteerien lisäksi yrityksen tulisi täyttää vähintään yksi säännöksen a-c alakohdassa tarkoitetuista kriteereistä osoittaakseen innovatiivisuutensa. Muutokset laajentaisivat nuoren innovatiivisen yrityksen määritelmää. Säännöksen *a alakohdan* mukaan yritys katsottaisiin innovatiiviseksi, jos yrityksen tutkimus- ja kehittämistoiminnan kustannukset ovat vähintään 10 prosenttia sen kaikista liiketoiminnan kuluista vähintään yhtenä vuonna tuen myöntämistä edeltävistä kolmesta vuodesta. Kyseinen alakohta vastaisi voimassa olevan asetuksen 2 §:n 9 kohtaa.

Säännöksen *b alakohdan* nojalla yritys katsottaisiin nuoreksi innovatiiviseksi yritykseksi, jos se täyttää yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 80 alakohdan c alakohdan edellytykset. Kyseisessä yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen säännöksessä mahdollistetaan tietyin edellytyksin tuen myöntäminen eräille Euroopan innovaationeuvoston huippuosaamismärkin tai kyseisen neuvoston rahastosta sijoituksen saaneille yrityksille tuen myöntämistä edeltävien kolmen vuoden aikana.

Säännöksen *c alakohdan* nojalla yritys katsottaisiin nuoreksi innovatiiviseksi yritykseksi, jos se täyttää yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 80 alakohdan d alakohdan edellytykset. Kyseisen

yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen säännöksessä mahdollistetaan tuen myöntäminen yrityksille, jotka ovat tuen myöntämistä edeltäneiden kolmen vuoden aikana osallistuneet johonkin komission CASSINI-avaruusaloitteen toimeen, saaneet investointirahoitusta CASSINI:n siemen- ja kasvurahoitusjärjestelystä, ISEP-ohjelmasta (InnovFin Space Equity Pilot), saaneet CASSINI-palkinnon tai saaneet asetuksen (EU) 2021/695 mukaisesti avaruustutkimuksen alalla rahoitusta, joka on johtanut start up-yrityksen perustamiseen. Lisäksi tukea olisi mahdollista myöntää yrityksille, jotka ovat tuen myöntämistä edeltäneiden kolmen vuoden aikana saaneet rahoitusta tutkimus- ja kehitystoimen tuensaajana Euroopan puolustusrahastosta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/697 mukaisesti tai saaneet rahoitusta Euroopan puolustusteollisesta kehittämisohjelmasta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1092 mukaisesti.

Pykälän 9 a kohdan mukaista *nuoren yrityksen* määritelmää muutettaisiin siten, että nuoreksi yritykseksi katsottaisiin tietyt yritykset, jotka ovat ottaneet haltuun toisen yrityksen toiminnan tai joka on hankkinut toisen yrityksen säännöksessä mainittujen edellytysten täytyessä. Määritelmää muutettaisiin myös siten, että sulautumisen kautta muodostetut yritykset voitaisiin katsoa nykyistä laajemmin nuoreksi yritykseksi säännöksessä mainittujen edellytysten täytyessä. Muutokset laajentaisivat nuoren yrityksen määritelmää. Muutokset vastaisivat yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 22 artiklan 2 kohtaa. Voimassaolevan pykälän 9 a kohdassa käytetty termi ”yhtiörekisteri” korvattaisiin termillä ”kaupparekisteri”. Kyseinen muutos olisi luonteeltaan tekninen.

Innovaatioklusterin määritelmää muutettaisiin 14 kohdassa siten, että tutkimusinfrastruktuurien, testaus- ja kokeiluinfrastruktuurien sekä digitaali-innovaatiokeskittymien rakenteet tai organisoituneet ryhmittymät huomioitaisiin innovaatioklusterin määritelmässä. Määritelmää täsmennettäisiin myös siten, että innovaatioklusterin tarkoituksena olisi lisätä uusia yhteistyön muotoja esimerkiksi digitaalisin keinoin sekä infrastruktuurin yhteiskäytöllä ja/tai sen edistämällä. Digitaali-innovaatiokeskittymät voitaisiin myös itsessään katsoa innovaatioklusteriksi. Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 92 alakohdan määritelmän mukaan digitaali-innovointikeskittymät, mukaan lukien Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2021/694 perustetusta keskitetysti hallinnoitusta Digitaalinen Eurooppa -ohjelmasta rahoitettavat eurooppalaiset digitaali-innovointikeskittymät (EDIH), ovat organisaatioita, joiden tavoitteena on edistää digitaaliteknologioiden, kuten tekoälyn, pilvipalvelujen, reuna- ja suurteholaskennan sekä kyberturvallisuuden laajaa käyttöönottoa teollisuudessa (erityisesti pk-yrityksissä) ja julkisen sektorin organisaatioissa.

Pykälään lisättäisiin uusi 15 a kohta koskien *testaus- ja kokeiluinfrastruktuurin* määritelmää, joka liittyy tämän asetuksen 6 a luvussa käyttöön otettuun uuteen tuki-instrumenttiin koskien rahoitusta testaus- ja kokeiluinfrastruktuureille. Määritelmä vastaa yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 98 a alakohdan määritelmää.

Innovaatiotoiminnan neuvontapalvelun määritelmää muutettaisiin 19 kohdassa siten, että tukea olisi mahdollista kohdistaa innovatiivisten teknologioiden ja ratkaisujen (mukaan lukien digitaalitekniikat ja -ratkaisut) käyttöönottoa tai käyttöä varten. Määritelmä vastaa yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 94 alakohdan määritelmää.

Innovaatiotoimintaa tukevien palveluiden määritelmää täsmennettäisiin 20 kohdassa kattamaan eräiden uusien palvelujen, kuten pilvipalvelujen ja tiedontallennuspalvelujen, tarjoamisen. Määritelmää täsmennettäisiin myös siten, että tukea olisi mahdollista kohdistaa esimerkiksi palvelujen tarjoamiseen, jonka tarkoituksena on kehittää toimivampia tai teknologisesti

kehittyneempiä tuotteita, prosesseja tai palveluja. Määritelmä vastaa yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 95 alakohdan määritelmää.

Pykälän 22 kohdan lopussa tehtäisiin välimerkkiä koskeva muutos.

Pykälään lisättäisiin uusi 23 kohta koskien *muun kuin puolustusovelluksen* määritelmää, joka liittyy tässä asetuksessa käyttöön otettuun uuteen tuki-instrumenttiin koskien rahoitusta eräiden eurooppalaisten puolustushankkeiden yhteisrahoitukseen. Määritelmä vastaa yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 90 a alakohdan määritelmää.

3 §. Rahoituksen myöntämisen yleiset edellytykset. Pykälää muutettaisiin siten, että siihen lisättäisiin uusi 3 momentti rahoituksen myöntämisestä ilmaisina tai alle markkinahintaisina palveluina, joita eurooppalaiset digitaali-innovointikeskittymät (EDIH) tarjoavat Digitaalinen Eurooppa -ohjelmaan osallistumiskelpoisille oikeussubjekteille. EDIH:ien toiminta perustuu Digitaalinen Eurooppa -ohjelman rahoitukseen sekä kansalliseen vastinrahoitukseen. Business Finlandin myöntämä vastinrahoitus EDIH:eille on valtionavustuslain mukaista avustusta. Valtionavustuspäätöksen saava EDIH käyttää avustuksen palveluiden tuottamiseen palveluiden loppukäyttäjille. Palvelun käyttäjä saa EDIH:n tarjoamat palvelut veloitusetta tai markkinahintaa edullisemmin ja palvelun käyttäjälle voi muodostua tällöin EU:n valtioneuvoston tarkoitamaa valtiontukea, mikäli valtiontuen tunnusmerkit täyttyvät. Valtiontukipäätökset palvelunkäyttäjille tehdään EDIH-organisaatiolle tehdyn rahoituspäätöksen osana projektin seurantavaiheen kuluessa ennen palvelun tuottamista. Valtiontukipäätöksiä vastaava avustus maksetaan EDIH-organisaatiolle palvelun toimittamisen jälkeen raporttien perusteella.

Digitaalinen Eurooppa -ohjelman perustamisesta ja päätöksen (EU) 2015/2240 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/694 2 artiklan 5 alakohdassa säädetään eurooppalaisen digitaali-innovointikeskittymän (EDIH) määritelmästä ja artiklassa 18 ohjelmaan osallistumiskelpoisista oikeussubjekteista. Pykälään lisättävän säännöksen tarkoituksena on mahdollistaa Business Finlandin rahoituksen kanavointi yrityksille, jotka ovat osallistumiskelpoisia Digitaalinen Eurooppa -ohjelmaan ja jotka on rekisteröity Suomen ulkopuoliseen valtioon. Säännös mahdollistaisi rahoituksen kanavoinnin ulkomaalaiselle yritykselle, jolla ei ole toimipaikkaa tai sivuliikettä Suomessa. Tämä mahdollistaisi EDIH-verkoston tehokkaamman toiminnan kansallisten rajojen yli. Rahoitusta kanavoitaisiin alihinnoiteltuna tai ilmaisena palveluna yrityksille. Nykyisen pykälän 1 momentin on katsottu mahdollistavan rahoituksen myöntämisen vain Suomessa toimiville yrityksille, mikä rajoittaa rahoituksen kanavoitinta EDIH:n kautta niille yrityksille, joilla ei ole toimipaikkaa tai sivuliikettä Suomessa. EDIH ei toimisi valtionapuviranomaisena, vaan Business Finland tekisi valtionavustuspäätökset EDIH:lle ja valtiontukipäätökset palvelun käyttäjille.

Pykälän voimassa olevaa 3 momenttia muutettaisiin siten, ettei rahoitusta enää voitaisi myöntää yritykselle, josta on tullut vaikeuksissa oleva yritys 1 tammikuuta 2020 ja 30 kesäkuuta 2021 välisenä aikana nämä päivät mukaan lukien. Säännöksen tarkoituksena on ollut helpottaa sellaisten yritysten rahoitusten saamista, joista on tullut vaikeuksissa olevia koronapandemian aikana. Säännöstä esitetään muutettavaksi, koska nykyisessä talouden tilanteessa ei ole enää hyväksyttävästi perusteltavissa tukea yrityksille, joista tuli vaikeuksissa olevia koronapandemian aiheuttaman äkillisen kriisin ja sen taloudellisten vaikutusten johdosta. Elinkelpoisten yritysten tukeminen pandemian aiheuttaman kriisin yli oli perusteltua väliaikaisena ja määräaikaisena toimenpiteenä yritysten siltaamiseksi akuutin maksuvalmiuskriisin yli, joka johtui valtion asettamista rajoitustoimista. Nykyisin on vaikeaa todentaa sitä, mistä syystä yritys on joutunut vaikeuksiin 1 tammikuuta 2020 ja 30 kesäkuuta 2021 välisenä aikana. Taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä

edellytyksistä annetun lain 4 § ei salli kannattamattomaksi arvioidun yrityksen tukemista. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että vaikeuksissa olevia yrityksiä ei saa tukea. Kannattamattomaksi arvioidun toiminnan tukeminen ei ole perusteltua kansantalouden edun, yritystoiminnan tehokkuuden eikä toimivan kilpailun näkökulmasta. Vaikeuksissa olevien yritysten tukeminen heikentää talouden kasvua ja tuottavuutta. Se ehkäisee yritysrakenteiden uusiutumista ja ehkäisee työvoiman ja pääoman liikkuvuutta. Elinkelvottomien yritysten tukeminen on kansantalouden kasvun ja yritysrakenteiden uudistumisen näkökulmasta tehotonta. Erityisen ristiriitaista on, jos uudistavilla tuilla tuetaan vaikeuksissa olevia yrityksiä.

Säännöksessä säilytettäisiin maininta siitä, ettei rahoitusta voida myöntää yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaiselle vaikeuksissa olevalle yritykselle, ellei kysymys ole 3 luvussa tarkoitettusta rahoituksesta. Säännöstä täsmennettäisiin kuitenkin teknisluonteisesti siten, että siinä viitataan yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 18 alakohtaan ja *tämän asetuksen* 3 lukuun.

Pykälän muutettu 3 momentti ja nykyinen 4 ja 5 momentti siirtyisivät 4—6 momentiksi.

4 §. *Rahoituksen tavoiteltavat vaikutukset.* Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että rahoituskeskus voi myöntää tukea hankkeisiin, jotka hyödyttävät kestävästä kehitystä ympäristön sijaan. Termi ”kestävä kehitys” huomioisi paremmin Business Finlandin strategian mukaiset tavoitteet.

6 §. *Julkisen tuen enimmäismäärä.* Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että siinä viitataan niihin asetuksen säännöksiin, joissa säädetään tuki-intensiteetin enimmäismääristä.

Pykälän 3 momenttia muutettaisiin siten, että siinä huomioitaisiin Euroopan puolustusrahastosta tuettavat hankkeet. Muutos vastaa yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 8 artiklan 2 kohdan muutosta. Enimmäistuki-intensiteetin osalta viitattaisiin tämän asetuksen 13 a §:n 2 momentin mukaiseen tuki-intensiteettiin, joka on 90 prosenttiyksikköä tuetun hankkeen tukikelpoisista kustannuksista. Ruotsinkielisen säännöksen ensimmäistä lausetta täsmennettäisiin siten, että termin ”unionens institutioner” sijaan viitataan termiin ”Europeiska unionens institutioner”.

10 §. *Muutokset lainaehtoihin.* Pykälän 2 momenttia muutettaisiin siten, että siinä viitataan niihin asetuksen säännöksiin, joissa säädetään tuki-intensiteetin enimmäismääristä. Muutos olisi vastaava kuin edellä 6 §:n 1 momentissa. Lisäksi pykälää muutettaisiin siten, että hankkeen tai sen tulosten taloudellisen hyödyntämisen epäonnistuessa laina-aikaa voidaan myös lyhentää rahoituksen saajan hakemuksesta. Epäonnistuneen hankkeen tapauksessa rahoituksen saajan intressissä voi olla lainan maksimaalinen konvertointi enimmäistuki-intensiteetin puitteissa avustukseksi, vaikka lainan lyhentämisaikataulua jouduttaisiin sen vuoksi nopeuttamaan korkotukikertymän pienentämiseksi. Suurin sallittu lainan perimättäjättö on projektin yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukainen enimmäistuki vähennettynä lainapääomalle kertyneellä korkotuella. Laskiessaan suurinta mahdollista perimättäjättöä Euroopan komission hyväksymällä menetelmällä Business Finland ottaa huomioon myös perimättäjättöhetken jälkeiseltä ajalta jäljellejääneelle lainapääomalle kertyvän korkotuen. Joissakin tapauksissa yritys katsoo itselleen edullisemmaksi nopeuttaa jäljellejääneen lainan maksuaikataulua, mikä pienentää korkotukikertymää ja siten mahdollistaa suuremman perimättäjätön. Muutos vastaisi Business Finlandin lainasta annetun riskinjakoja korostavan tuotelupauksen periaatteita.

12 §. *Tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen tuki-intensiteetin korottaminen.* Asetuksen 12 §:ään tehtäisiin muutoksia tuki-intensiteettien korottamisesta, jotka johtuvat

ryhmäpoikkeusasetuksen 25 artiklan 6 kohtaan tehdyistä muutoksista. Tuki-intensiteettien korottamismahdollisuuksien käyttöönotto kansallisesti on perusteltua, jotta suomalaiset yritykset olisivat tasavertaisessa asemassa muihin eurooppalaisiin kilpailijoihin nähden.

Pykälän 2 momentin 3 kohdan lopussa tehtäisiin välimerkkiä koskeva muutos.

Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin uusi 4 kohta, joka laajentaisi mahdollisuuksia korottaa tuki-intensiteettiä 15 prosenttiyksiköllä teollisen tutkimuksen ja kokeellisen kehittämisen osalta. Tuki-intensiteetin korottamisen edellytyksenä olisi säännöksen mukaisesti se, että tuensaaja sitoutuu asettamaan viipymättä saataville lisensejä tuettujen tutkimus- ja kehityshankkeiden tutkimustuloksiin, jotka on suojattu teollis- ja tekijänoikeuksin, markkinahintaan ja ilman yksinoikeutta ja syrjimättömästi niistä kiinnostuneiden käyttöön Euroopan talousalueella (ETA-alueella).

Pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti, joka koskee tuki-intensiteetin korottamista 25 prosentilla teollisen tutkimuksen ja kokeellisen kehittämisen osalta tutkimus- ja kehittämishankkeisiin. Momentissa säädettäisiin edellytyksistä tuki-intensiteetin korottamiselle yleisessä ryhmäpoikkeusasetuksessa säädettyjen edellytysten mukaisesti. Uudella tuki-intensiteetin korotusmahdollisuudella olisi kannustava vaikutus rajat ylittävälle hankkeille, johon liittyy useamman eri jäsenvaltion tai Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (ETA-sopimus) sopimuspuolena olevan maan välistä yhteistyötä. Tuki-intensiteetin korotusmahdollisuuden taustalla on myös kansainvälisten hankkeiden riskialttiimpi luonne sekä tavoite lisätä eurooppalaista yhteistyötä.

Voimassa oleva 3 momentti siirtyisi 4 momentiksi.

13 a §. *Rahoitus Euroopan puolustusrahastosta tai Euroopan puolustusteollisesta kehittämisohjelmasta tuettujen hankkeiden yhteisrahoitukseen.* Asetukseen lisättäisiin uusi 13 a §, jolla otettaisiin käyttöön yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 25 e artiklan mukainen uusi tukimuoto. Uuden tukimuodon tavoitteena on houkuttaa yhteisrahoitusta jäsenvaltioilta eurooppalaisten puolustushankkeiden rahoitukseen. Uusi tukimuoto mahdollistaisi kansallisen lisätuen myöntämisen elinkeino- ja innovaatiopoliittisin perustein sellaisten eurooppalaisten puolustusteollisuuden hankkeiden kustannuksiin, joita ei kateta unionin rahoituksesta. Uuden tuki-instrumentin käyttöönotto kansallisesti on perusteltua, koska se turvaisi suomalaisen puolustusteollisuuden elinkelpoisuutta ja parantaisi puolustusteollisuuden toimijoiden kilpailuasemaa muihin eurooppalaisiin toimijoihin nähden.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tuen myöntämisestä Euroopan puolustusrahastosta tai Euroopan puolustusteollisesta kehittämisohjelmasta rahoitettavan tutkimus- ja kehityshankkeen yhteisrahoitukseen. Säännöksen mukaisesti hankkeen tulee olla arvioitu, sijoitettu ensisijaisuusjärjestykseen ja valittu Euroopan puolustusrahaston tai Euroopan puolustusteollisen kehittämisohjelman sääntöjen mukaisesti. Säännös vastaa yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 25 e artiklan 1 kohtaa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin enimmäistuki-intensiteetistä, joka on 90 prosenttiyksikköä tuetun hankkeen tukikelpoisista kustannuksista. Kustannukset, joita unionin rahoitus ei kata, voidaan kattaa valtiontuella. Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 25 e artiklan 3 kohta mahdollistaisi sen, että kansallisella lisätuella rahoituksen kokonaismäärä voidaan nostaa enimmillään 100 prosenttiyksikköön hankkeen tukikelpoisista kustannuksista. Kansallisesti ei kuitenkaan ole katsottu tarkoituksenmukaiseksi ottaa käyttöön 100 prosenttiyksikön enimmäistuki-intensiteettiä vaan tätä

alempi tuki-intensiteetti. Omarahoitusosuuden edellyttäminen rahoituksensaajalta voidaan katsoa edistävän tämän sitoutumista vahvemmin tuettavaan hankkeeseen sekä kannustavan rahoituksensaajaa kehittämään tuotteita, joilla on kysyntää ja vientipotentiaalia. Lisäksi valtionavustuslain lähtökohdista johtuen valtionavustuksen ei tulisi lähtökohtaisesti kattaa hankkeen kokonaiskustannusten täyttä määrää. Valtionavustuslain 6 §:n 1 momentin mukaan muu kuin 5 §:n 3 momentin 3 kohdassa tarkoitettu valtion talousarviosta tai talousarvion ulkopuolella olevasta valtion rahastosta myönnettävä valtionavustus ei saa kattaa valtionavustuksen kohteena olevasta toiminnasta tai hankkeesta aiheutuvien kokonaiskustannusten täyttä määrää, jollei valtionavustuksen myöntämisen tavoitteiden saavuttamiseksi välttämättömistä ja perustelluista syistä muuta johdu.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tuensaajan velvollisuudesta maksaa rahoituskeskukselle markkinahinta hankkeen tuloksena syntyvien teollis- ja tekijänoikeuksien tai prototyypin käytöstä muihin kuin puolustussovelluksiin. Säännöksen tarkoituksena on vastata tilanteisiin, joissa hankkeen tuloksia hyödynnetään kaksoiskäyttötarkoituksiin. Tuensaajan olisi mahdollista käyttää kyseisiä hankkeen tuloksia puolustussovellusten lisäksi siviilikäyttöisiin sovelluksiin, jolloin tuensaajan tulee maksaa markkinahinta kyseisten hankkeen tulosten käyttämisestä rahoituskeskukselle, joka toimii tukea myöntävänä viranomaisena. Tuensaajan maksuvelvollisuus koskee tilanteita, joissa tuensaajan saama tuki-intensiteetti ylittää tuen enimmäisintensiteetin, jonka tuensaaja olisi voinut saada tutkimus- ja kehittämistoimintaa koskevan rahoituksen enimmäisintensiteettien perusteella. Tutkimus- ja kehittämistoimintaa koskevan rahoituksen enimmäisintensiteeteistä säädetään tämän asetuksen 11 §:n 2 momentissa ja 12 §:ssä. Lisäksi säännöksen nojalla tuensaajan rahoituskeskukselle maksama muuhun kuin puolustussovelluksiin maksettavan käytön enimmäismäärä ei saa ylittää tuensaajan saaman tuen ja sen tuen enimmäismäärän, jonka tuensaaja olisi voinut saada mainittujen pykälien perusteella, välistä erotusta. Säännös vastaa yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 25 e artiklan 4 kohtaa.

13 b §. *Euroopan puolustusrahastosta tai Euroopan puolustusteollisesta kehittämisohjelmasta tuettujen hankkeiden hyväksyttävät kustannukset.* Pykälässä säädettäisiin tuetun hankkeen tukikelpoisista kustannuksista, joita ovat kustannukset, jotka on määritelty tukikelpoisiksi Euroopan puolustusrahaston tai Euroopan puolustusteollisen kehittämisohjelman sääntöjen nojalla. Säännös vastaa yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 25 e artiklan 2 kohtaa.

14 §. *Käynnistystuki ja sen määrä.* Asetuksen 14 §:ssä korotettaisiin rahoituksen enimmäismääriä. Rahoituksen enimmäismäärän nosto on perusteltua, jotta voidaan huomioida yleinen hintatason nousu. Pykälään tehtävät muutokset johtuvat yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 22 artiklan 3 kohdan a ja c alakohtiin tehdyistä muutoksista.

Pykälän 1 momentin 1 kohtaa muutettaisiin siten, että lainaa voitaisiin myöntää enintään 1,1 miljoonaa euroa. Voimassa olevan säännöksen perusteella lainan enimmäismäärä on ollut 1 miljoonaa euroa.

Pykälän 1 momentin 2 kohtaa muutettaisiin siten, että avustusluonteista tukea voitaisiin myöntää enintään 0,5 miljoonaa euroa. Voimassa olevan säännöksen perusteella avustusluonteisen tuen enimmäismäärä on ollut 0,4 miljoonaa euroa.

14 a §. *Käynnistystuen myöntäminen henkisen omaisuuden siirtona tai siihen liittyvien käyttöoikeuksien myöntämisenä.* Asetukseen lisättäisiin uusi 14 a § koskien käynnistystuen myöntämistä henkisen omaisuuden siirtona tai siihen liittyvien käyttöoikeuksien myöntämisenä.

Kyseisellä asetuksen muutoksella otettaisiin käyttöön yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 22 artiklan 7 kohdassa tarkoitettu uusi tukimuoto.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin edellytyksistä myöntää käynnistystukea henkisen omaisuuden siirron tai siihen liittyvien käyttöoikeuksien myöntämisenä tutkimus- ja tiedonlevittämisorganisaatioilta. Tukea voitaisiin myöntää asetuksen 14 §:ssä säädetyn käynnistystuen määrän lisäksi joko ilmaiseksi tai alle markkina-arvon. Pykälän 1 momentin 2 kohdassa viitattaisiin yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 22 artiklan 7 kohdan b alakohtaan, jossa on säädetty tavoista määrittää henkisen omaisuuden arvo siten, että se vastaa markkinahintaa. Kyseinen yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen säännöksen mukaan henkisen omaisuuden arvosta voidaan vähentää sen mahdollisen rahallisen ja muun osuuden arvo, jolla tukikelpoinen yritys on osallistunut kyseiseen henkiseen omaisuuteen johtaneeseen tutkimus- ja tiedonlevittämisorganisaation toimintaan.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin tuen enimmäismäärästä, joka on 1 miljoonaa euroa. Pykälässä säädettäisiin siitä, että tukimäärän tulee vastata yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 22 artiklan 7 kohdan b alakohdan mukaisesti määriteltyä henkisen omaisuuden arvoa. Säännöksen nojalla on myös mahdollista ylittää 1 miljoonan euron enimmäistukimäärä, jolloin tukikelpoinen yritys voi kattaa ylimenevän osan omilla varoillaan tai muilla keinoin.

Asetuksen perusteella valtioneuvoston viranomaisen henkisen omaisuuden siirrossa tai siihen liittyvien käyttöoikeuksien myöntämisessä olisi Business Finland. Tuen kohteena olevan henkisen omaisuuden arvo määritetään markkinahintaan. Suomessa tutkimus- ja tiedonlevittämisorganisaatiot eivät lähtökohtaisesti ole valtioneuvoston viranomaisia, eivätkä siten myönnä omaisuuden siirtoon alennusta tai luovuta sitä ilmaiseksi.

15 §. Käynnistystuen myöntämisen edellytykset. Pykälän *1 momenttia* muutettaisiin siten, että siinä viitattaisiin rahoitusta hakevan yrityksen osalta nuoreen innovatiiviseen yritykseen. Muutos johtuu 2 §:n 9 kohtaan tehdystä muutoksesta *nuoren innovatiivisen yrityksen* määritelmään. Säännöstä muutettaisiin siten, että siinä viitattaisiin vain nuoreen yritykseen ilman viittausta asetuksen 9 a kohtaan.

Pykälään lisättäisiin uusi *3 momentti*, jonka mukaan edellä 1 momentissa säädetty vahvistus siitä, että yrityksen tutkimus- ja kehittämistoiminnan kustannukset ovat vähintään 10 prosenttia, ei koske 2 §:n 9 kohdan b ja c alakohdassa tarkoitettuja nuoria innovatiivisia yrityksiä. Muutos johtuu 2 §:n 9 kohtaan tehdystä muutoksesta *nuoren innovatiivisen yrityksen* määritelmään, ja sen tarkoituksena on selventää käynnistystuen myöntämisen edellytyksiä. Näin ollen yrityksiltä, jotka ovat esimerkiksi saaneet Euroopan innovaationeuvoston huippuosaamismerkkin tai ovat osallistuneet johonkin komission CASSINI-avaruusaloitteen toimeen ei tulisi vaatia vahvistusta siitä, että sen tutkimus- ja kehittämistoiminnan kustannukset ovat vähintään 10 prosenttia 1 momentin mukaisesti.

17 §. Pienten ja keski suurten yritysten innovaatiotoiminnan rahoitus ja sen enimmäismäärä. Pykälän *2 momenttia* muutettaisiin siten, ettei innovaatiotoiminnan neuvontapalveluihin ja innovaatiotoimintaa tukeviin palveluihin myönnettävän tuen kokonaismäärä saa ylittää yli 220 000 euroa yritystä kohden minkään kolmen vuoden ajanjakson aikana. Voimassa olevan momentin mukaan tuen kokonaismäärä ei saa ylittää 200 000 euroa. Tuen kokonaismäärän raja-arvon nostamisella on mahdollista huomioida yleinen hintatason nousu. Säännöksen muutos johtuu ryhmäpoikkeusasetuksen 28 artiklan 4 kohtaan tehdystä muutoksesta.

18 §. *Pienten ja keskisuurten yritysten innovaatiotoiminnan rahoituksen hyväksyttävät kustannukset.* Ruotsinkielisen pykälän otsikko muutettaisiin muotoon ”Godtagbara kostnader vid finansiering av små och medelstora företags innovationsverksamhet”. Muutoksen myötä ruotsinkielisen pykälän otsikko vastaisi voimassa olevan suomenkielisen pykälän otsikkoa. Ruotsinkielisen pykälän *1 momenttia* muutettaisiin siten, että termi ”godtagbara kostnader” muutettaisiin termiksi ”stödberrättigande kostnader”. Muutoksen myötä termi vastaisi voimassa olevan suomenkielisen säännöksen termiä.

Pykälän *3 kohtaa* täsmennettäisiin siten, että tukikelpoisia kustannuksia ovat innovaatiotoiminnan neuvontapalveluihin ja innovaatiotoimintaa tukeviin palveluihin liittyvät kustannukset sekä tutkimus- ja tiedonlevitysorganisaatioiden, tutkimusinfrastruktuurien, testaus- ja kokeiluinfrastruktuurien ja innovaatioklustereiden tarjoamat palvelut. Säännöksen muutos täsmentäisi tukikelpoisia kustannuksia. Säännöksen muutos johtuu yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 28 artiklan 2 kohdan c alakohtaan tehdystä muutoksesta.

19 §. *Innovaatioklusterien investointien ja toiminnan rahoitus ja sen enimmäismäärä.* Pykälän *1 momenttia* muutettaisiin siten, että investointitukea voidaan myöntää innovaatioklusterin omistajalle ja toimintatukea innovaatioklusterin ylläpitäjälle. Voimassa olevan 1 momentin mukaan tuen myöntäminen on ollut mahdollista vain organisaatiolle, joka toteuttaa innovaatioklusterin toimintaa (*klusteriorganisaatio*). Säännöksen muutos mahdollistaa tuen kohdistamisen innovaatioklustereihin, joiden toiminta on järjestetty eri tavoin. Pykälässä säädettäisiin myös kirjanpitoa koskevista velvoitteista. Lisäksi momenttia muutettaisiin siten, että klusterin infrastruktuurin käytöstä ja klusterin toimintoihin osallistumisesta perittävässä maksuissa tulisi huomioida kohtuullinen marginaali. Säännöksen muutokset johtuvat yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 27 artiklan 2 ja 4 kohtaan tehdyistä muutoksista.

21 §. *Tutkimusinfrastruktuurien rahoitus ja sen enimmäismäärä.* Pykälän *2 momenttia* muutettaisiin siten, että tuki-intensiteetti voidaan korottaa myös 60 prosenttiin, jos vähintään kaksi jäsenvaltiota vastaavat julkisesta rahoituksesta, tai jos on kyse tutkimusinfrastruktuurista, joka arvioidaan ja valitaan unionin tasolla. Pykälän muutokset johtuvat yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 26 artiklan 6 kohtaan tehdyistä muutoksista. Tuki-intensiteetin korotusmahdollisuuden taustalla on kansainvälisten hankkeiden riskialttiimpi luonne sekä tavoite lisätä eurooppalaista yhteistyötä. Tuki-intensiteetin korotusmahdollisuus tukisi myös Business Finlandin tavoitetta lisätä kansainvälisten yhteishankkeiden määrää.

6 a luku Rahoitus testaus- ja kokeiluinfrastruktuurien rakentamiseen ja parantamiseen. Asetukseen lisättäisiin uusi luku rahoituksesta testaus- ja kokeiluinfrastruktuurien rakentamiseen ja parantamiseen. Kyseisellä asetuksen muutoksella otettaisiin käyttöön yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 26 a artiklan mukainen uusi tukimuoto. Uuden tukimuodon käyttöönotto kansallisesti on perusteltua, koska se täydentää tuki-instrumenttien valikoimaa tutkimusinfrastruktuureille ja innovaatioklustereille tarkoitettujen tukien rinnalla. Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen johdanto-osan 11 kappaleen mukaan toisin kuin tutkimusinfrastruktuuria, testaus- ja kokeiluinfrastruktuuria käytetään pääasiassa taloudelliseen toimintaan ja erityisesti palvelujen tarjoamiseen yrityksille.

22 a §. *Testaus- ja kokeiluinfrastruktuurien investointien rahoitus ja sen enimmäismäärä.* Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin investointituen myöntämisestä testaus- ja kokeiluinfrastruktuurin rakentamiseen ja parantamiseen. Pykälässä säädettäisiin edellytyksistä tuen myöntämiselle sekä etuoikeutetun käyttöoikeuden myöntämiselle infrastruktuuriin suotuisammin ehdoin yritykselle, joka

on osallistunut infrastruktuurin investointikustannusten rahoitukseen. Säännös vastaa yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 26 a artiklan 2 ja 3 kohtaa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tuki-intensiteetin enimmäismäärästä, joka on enintään 25 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista. Säännös vastaa yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 26 a artiklan 5 kohtaa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin edellytyksistä korottaa tuki-intensiteettiä tukikelpoisten investointikustannusten osalta. Säännös vastaa yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 26 a artiklan 6 kohtaa.

22 b §. *Testaus- ja kokeiluinfrastruktuureja koskevien investointien rahoituksen hyväksyttävät kustannukset.* Pykälässä säädettäisiin testaus- ja kokeiluinfrastruktuureja koskevien investointien rahoituksen tukikelpoisista kustannuksista, joita ovat aineelliseen ja aineettomaan omaisuuteen tehtäviin investointeihin liittyvät kustannukset. Pykälä vastaa yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 26 a artiklan 4 kohtaa.

23 §. *Voimaantulo.* Asetuksen voimaantuloaika muutettaisiin 31 joulukuuta 2026 asti yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen voimassaolon jatkumisen vuoksi. Muutoksesta voimassaoloaikaan säädetään yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 59 artiklassa.

24 §. *Siirtymäsäännökset.* Säännöstä muutettaisiin siten, että rahoitukseen, joka perustuu ennen 1 tammikuuta 2024 tehtyyn päätökseen, sovelletaan ennen 1 tammikuuta 2024 sovellettavia säännöksiä. Muutoksen tarkoituksena on, että aiempaa valtioneuvoston asetusta tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoituksesta sovellettaisiin rahoitukseen, joka perustuu ennen 1 tammikuuta 2024 tehtyyn päätökseen. Muutos johtuu siitä, että valtioneuvoston asetusta koskeva muutos tulee voimaan 29 joulukuuta 2023, mutta asetusta sovellettaisiin kuitenkin vasta 1 päivästä tammikuuta 2024. Tämän vuoksi rahoitusta koskevan päätöksen tekohetkellä voimassa olleita säännöksiä ei voida enää soveltaa nykyisen siirtymäsäännöksen mukaisesti. Lainaehtojen muutoksiin sovelletaan kuitenkin tämän asetuksen 10 §:ää.

6 Voimaantulo

Ehdotetaan, että asetus tulee voimaan 29 päivänä joulukuuta 2023. Sitä sovelletaan kuitenkin 1 päivästä tammikuuta 2024 alkaen.

Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen muutokset ovat tulleet voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2023. Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen voimassaoloa on jatkettu 31 päivään joulukuuta 2026 asti. Näin ollen esitetään, että valtioneuvoston asetus olisi voimassa vastaavasti 31 päivään joulukuuta 2026 asti.

7 Toimeenpano ja seuranta

Työ- ja elinkeinoministeriö ohjaa ja valvoo asetukseen esitettävien muutosten täytäntöönpanoa osana lakiin perustuvaa Business Finlandin ohjaus- ja valvontatehtäväänsä.

Asetuksen toimeenpanossa on tärkeää seurata erityisesti asetuksen 14 a §:ssä ehdotetun uuden tukimuodon (käynnistystuen myöntäminen henkisen omaisuuden siirtona tai tähän liittyvien

käyttöoikeuksien myöntämisenä) toimivuutta ja mahdollisia kilpailua vääristäviä vaikutuksia sekä tarkastella vaikutuksia yritysten sekä tutkimus- ja tiedonlevittämisorganisaatioiden väliseen neuvotteludynamiikkaan.